NILUS

SOCIETAT CATALANA D'EGIPTOLOGIA

Any 2019
Tercera època

28

Butlletí de la Societat Catalana d'Egiptologia

Número d'Homenatge a Joan Bertran i Reguera

Darreres novetats de l'estudi de la columna de Focas

Memòria d'excavació febrer-març 2019 a Oxirrinc (Mínia – Egipte)

Sumari

NILUS
Butlletí de la Societat Catalana d'Egiptologia

Adreça postal:
Carrer d'Aragó, 305, entresol
08009 Barcelona
Telèfon 93 457 81 20

Adreça Internet:
www.egiptologia.cat
info@egiptologia.cat

Coberta:
Dra. Esther Pons cercant les inscripcions a la columna de Focas. Oxirrinc.

Fotografies de la darrera Coberta:
Dr. Joan Bertran i Reguera.

Edita:
Societat Catalana d'Egiptologia

Disseny i maquetació:
Albert Llarena

Distribució:
Llibreria Mizar

Impressió:
QPPrint, SL
ISSN 1133 - 5343
Dipòsit legal:
B. 38263-1992

Alguns cons funeraris no vistos per Davies i Macadam: Cons funeraris (amb molta probabilitat) inexistents (2a part) *

Jaume Vivó

* Aquest article correspon a la segona part del treball publicat en l'obra col·lectiva dedicada al Professor Josep Padró per tota una vida dedicada a l'egiptologia. Vegeu: J. VIVÓ, «Alguns cons funeraris no vistos per Davies i Macadam (1a part)», en: N. CATELLANO, M. MASCORT, C. PIEDRAFITA i J. VIVÓ (eds.), *Ex Aegypto lux et sapientia. Homenatge al professor Josep Padró Parcerisa*, Nova Studia Aegyptiaca IX, Barcelona, 2015, p. 579-596.

B) CONS FUNERARIS (AMB MOLTA PROBABILITAT) INEXISTENTS

Aquest apartat comprèn quinze cons[1] que gairebé amb tota seguretat no existeixen, i que probablement van ser publicats erròniament a partir d'exemplars en molt mal estat de conservació. S'ha de tenir en compte, tal com descriu el mateix Macadam en el prefaci del *Corpus*,[2] que no solament aquests objectes han sofert el pas del temps i diferents vicissituds des del moment que van ser fabricats, sinó que les seves estampacions depenien de la qualitat del motlle i de la pressió que s'exercís sobre el fang cru, així com del grau d'humitat o dels accidents propis de la cocció; un o més d'aquests factors podia alterar l'aspecte dels signes jeroglífics per l'adherència de petites impureses a la matriu, cosa que fa més dificultosa la lectura dels seus textos, i sobretot també, per l'escàs nombre de cons trobats d'alguna de les inscripcions.

CON NÚM. 44. (*Fig. 1*) Atribuït al summe sacerdot d'Amon, Amenemhat, propietari de la tomba de Xeikh abd el-Gurna núm. TT 97, i de dos cons més, també amb estampacions rectangulars molt similars i que porten els núm. 42 i 43 del *Corpus* (*Fig. 2* i *3*).

Aquesta estampació va ser publicada i erròniament interpretada per Daressy en el seu *Recueil* (núm. 282)[3] a partir del con publicat per Petrie,[4] conservat actualment al Petrie Museum[5] i que sens dubte és idèntic al publicat amb el núm. 43 del *Corpus* del qual solament difereix en el títol de la tercera columna que Daressy va interpretar com .

Posteriorment, Nina de Garis Davies i A. Gardiner,[6] en la publicació de la tomba TT 82 d'un personatge anomenat també Amenemhat, excavada l'any 1907 per Norman de Garis Davies i Ernest MacKay, mencionen la troballa, sense especificar quants exemplars van trobar, de diversos cons similars a l'únic tipus conegut fins llavors, que era el publicat per Daressy (núm. 282),[7] i del qual aquí posem en dubte la seva existència. Uns anys més tard, Mond i Emery[8] mencionen la troballa a l'interior de la tomba TT 97 de dos cons més d'Amenemhat però també sense especificar si comportaven alguna variant en relació a l'exemplar de Daressy.

Davies, que en les seves notes manuscrites[9] ja posava en dubte l'existència d'aquest con que sols apareixia en la publicació de Daressy, va escriure: «Why have I no example».

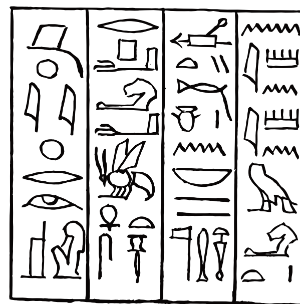

Figura 1. Con núm. 44 del *Corpus* (Daressy 282).

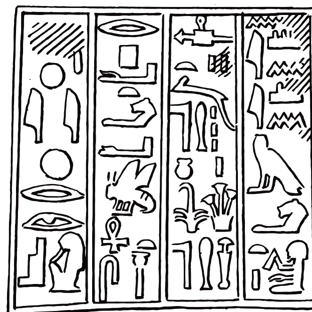

Figura 2. Con núm. 42 del *Corpus*.

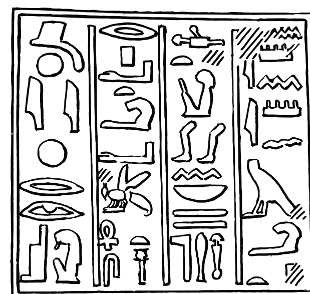

Figura 3. Con núm. 43 del *Corpus*.

Anys després, Macadam, en la recerca per a la publicació del *Corpus*, tampoc va poder trobar cap exemplar que confirmés l'existència d'aquesta estampació, i expressa l'opinió que Daressy havia malinterpretat la inscripció del con de Petrie.[10]

En l'actualitat, dels tres possibles cons del summe sacerdot d'Amon, Amenemhat (núm. 42, 43 i 44 del *Corpus*) del tipus núm. 42 es coneixen un total de dinou exemplars[11] a més d'un maó amb sis estampacions.[12] Del tipus núm. 43 es coneixen actualment un total de vint-i-nou exemplars,[13] mentre que del tipus núm. 44 no se'n coneix cap, cosa que ens porta a opinar que l'estampació d'aquest con no existeix i hauria de ser eliminada del *Corpus*.

Per corroborar aquesta opinió, podem citar que dels trenta-tres cons d'Amenemhat guardats, juntament amb d'altres, a la capella superior de la tomba TT 96 utilitzada temporalment com a magatzem[14] des dels temps de Howard Carter, i procedents probablement de les excavacions realitzades a principis del segle XX a la necròpolis tebana per Robert Mond, no n'hi ha cap que correspongui al tipus núm. 44, del que tampoc hem pogut trobar cap exemplar en els nombrosos museus i col·leccions privades consultats.

Una altra referència errònia d'un con del tipus núm. 44, apareix en l'excel·lent publicació de Nigel Strudwick sobre la malmesa i actualment inaccessible tomba TT 297 d'Amenemopet,[15] que està basada en l'estudi de tota l'antiga documentació inèdita conservada als arxius d'Oxford i del Metropolitan Museum de Nova York des del descobriment i posterior excavació en els anys 1914-1915. Entre els objectes trobats al pati de la tomba hi ha diversos cons funeraris intrusius, un dels quals és un con funerari que en la fitxa del Metropolitan apareix relacionat, sense cap dibuix, amb el núm. 282 de Daressy, que equival al núm. 44 del *Corpus*, però en la fitxa és atribuït a Pabasa. Strudwick interpreta que, de fet, el con de Daressy núm. 282 pertany a Amenemhat i així l'hi atribueix, tot i que menciona que la tomba de Pabasa (TT 279) és més propera a la tomba TT 297 que la d'Amenemhat (TT 97).[16] Com que estem gairebé segurs de que aquest con núm. 44 no existeix, pensem que l'error de l'atribució no ve del nom del propietari del con, Amenemhat per Pabasa, sinó del número, que molt probablement en comptes del núm. 282 de Daressy hauria de ser el núm. 281 que sí que pertany a Pabasa tal com menciona la fitxa d'excavació. Aquest con de Pabasa correspon al núm. 92 del *Corpus* i curiosament també té l'estampació rectangular amb quatre columnes de textos jeroglífics com els d'Amenemhat.

CON NÚM. 69. Con atribuït (*Fig. 4*) a l'escriba comptable dels pans d'Amon, anomenat Amenhotep , publicat per primera vegada per Northampton,[17] procedent de les excavacions a Dra Abu el Naga realitzades de novembre de 1898 a gener de 1899 i dirigides per Wilhelm Spiegelberg i Percy E. Newberry. Ni Davies ni Macadam en la preparació de la publicació del *Corpus* no van poder aconseguir examinar cap exemplar que presentés aquesta estampació per tal de confirmar-ne l'existència i fer-ne un dibuix facsímil més acurat.

No va ser fins les excavacions realitzades durant els anys 2002 a 2005 en les tombes TT 11, TT 12 i -399- pel denominat Proyecto Djehuty, dirigit per José Manuel Galán, que van aparèixer, entre molts d'altres, dos cons aparentment amb aquesta estampació.[18] En la nostra investigació sobre els cons funeraris, fins avui no havíem pogut trobar mai en cap museu ni col·lecció privada cap exemplar d'aquest tipus i pensàvem que aquest con d'Amenhotep no existia i que podia tractar-se una còpia errònia de l'exemplar núm. 72 del *Corpus* (*Fig. 5*), tal com havia anotat el propi Macadam en vermell al quadern manuscrit de Davies.[19]

Figura 4. Con núm. 69 del *Corpus*.

Figura 5. Con núm. 72 del *Corpus*.

Com que aquest con havia aparegut publicat a l'obra de Northampton,[20] vam consultar el diari d'excavació de Spiegelberg,[21] on narra dia a dia totes les troballes que s'anaven produint. Però tampoc no hi ha constància de la troballa d'aquest con d'Amenhotep que, posteriorment i incomprensiblement es va publicar, en canvi sí que apareixen citats quatre exemplars[22] similars al número 72 del *Corpus* (*Fig. 5*), que pertany a un tal Qenamon, amb títols similars i els jeroglífics disposats gràficament de la mateixa manera que el suposat con d'Amenhotep; l'única diferència és en tres dels signes jeroglífics que componen el nom del propietari del con, situats a la meitat de la tercera columna de textos, on probablement a causa del pobre estat de conservació dels exemplars examinats es va confondre la lectura de Qenamon ( ) per la d'Amenhotep ( ). Posats en contacte amb el director del Proyecto Djehuty,[23] aquest confirmà les nostres sospites sobre la identificació dels dos cons trobats i publicats del suposat Amenhotep,[24] que en realitat pertanyien sens dubte a Qenamon,[25] resta, doncs, el con núm. 69 del *Corpus* (*Fig. 4*) com presumiblement inexistent, per qual cosa creiem que hauria de ser eliminat definitivament del *Corpus*.

CON NÚM. 70. Aquesta estampació atribuïda a Nebamon, escriba i comptable dels pans d'Amon (*Fig. 6*), va ser publicada per primera vegada per Daressy[26] que mencionava l'existència de dos exemplars, un conservat al Museu Egipci de Guiza[27] i l'altre a la col·lecció Baillet del Museu d'Orleans amb el número d'inventari MO. B., 622.

En la seva recerca, Davies no va poder trobar aquest con al Museu del Caire i sembla que tampoc el va poder trobar a la col·lecció Baillet presumptament consultada. Això no obstant, sembla que Davies no en posa en dubte l'existència i tot apunta la possibilitat que es tracti del mateix personatge propietari de la tomba TT 179 i del con núm. 558 del *Corpus*, del qual diu que ell mateix va trobar un exemplar quan va excavar la tomba.[28] La tomba TT 179 pertany a un tal Nebamon, escriba i comptable del gra al graner de les ofrenes divines d'Amon, però en el con núm. 558 apareix solament com a escriba i comptable del gra d'Amon, tot i que també menciona els noms dels seus pares: Antef i Amosis.

Figura 6. Con núm. 70 del *Corpus*.

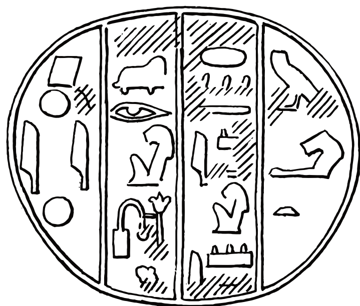

Figura 7. Con núm. 68 del *Corpus*.

Per un altre costat, Macadam, en les seves notes[29] menciona que l'existència d'aquest con és dubtosa, i posa en dubte també l'opinió del mateix Davies, tot i mencionar que aquest reconeixia que no va ser capaç de trobar-ne un exemplar en cap museu.

A hores d'ara tampoc s'ha pogut trobar cap exemplar d'aquest con ni al Museu del Caire ni al Museu d'Orleans com afirmava Daressy, ni tampoc en cap museu ni col·lecció privada consultada, raó per la qual gairebé se'n podria assegurar la inexistència, i, com a conseqüència, es pot afirmar que el dibuix publicat per Daressy i les seves fonts va ser el resultat d'algun tipus d'error o confusió.

Com a curiositat, podem assenyalar que la disposició dels signes jeroglífics d'aquesta estampació és força similar a la del con núm. 68 del *Corpus* (*Fig. 7*) que es conserva a l'Ashmolean Museum d'Oxford[30] i del qual només es coneix un únic exemplar. No obstant, malgrat que el seu estat de conservació no és gaire bo, el nom del seu propietari, Amenemhat, sembla fora de dubte.

CON NÚM. 137. Estampació atribuïda (*Fig. 8*) a l'escriba reial i supervisor del doble graner Minnakht (Nakhtmin). Aquest con va ser recollit a mitjans de 1880 per Philippe Virey a Qurna i publicat per primera vegada uns anys més tard[31] (*Fig. 10*), tot mencionant que era similar a quatre cons funeraris conservats al Museu del Caire. Poc després, Daressy, que ja tindria el seu Recueil gairebé enllestit, va publicar aquesta estampació[32] (*Fig. 9*) extreta directament de la publicació de Virey a manera de suplement, juntament amb dos altres cons del Museu del Caire[33] i afegint cinc inscripcions més publicades per Wiedemann,[34] però de les quals diu que no disposava de cap exemplar per poder dibuixar-ne la disposició dels signes jeroglífics.[35] Posteriorment, Robert Mond[36] va trobar l'any 1904, prop de la tomba TT 89 d'Amenmose, un con similar (*Fig. 11*) al publicat per Daressy però amb la variant de la figura d'Anubis mirant a l'esquerra ( ). Anys més tard, Mond i

Figura 8. Con núm. 137 del *Corpus*.

Figura 9. Con publicat per Daressy, núm. 103 bis.

Figura 10. Con publicat per Virey.

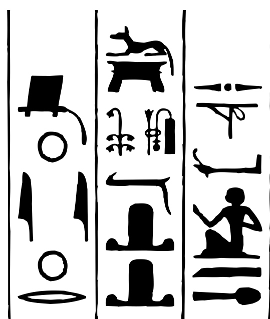

Figura 11. Con publicat per Mond.

Figura 12. Con publicat per Mond i Emery.

Figura 13. Con núm. 177 del *Corpus*.

Emery mencionen haver trobat al pati de la tomba TT 87 cinc cons més[37] similars al descobert anys enrere (*Fig. 12*). Es fa evident que la figura del déu Anubis, publicada per Virey i després copiada per Daressy mirant a la dreta, està mal orientada respecte als altres signes jeroglífics, motiu pel qual al *Corpus* (núm. 137), seguint la publicació de Mond es va rectificar aquest error (*Fig. 8*).

A les notes manuscrites de Davies per a la preparació del *Corpus*, un afegit en tinta vermella anotat per Macadam,[38] menciona la sospita que aquest exemplar núm. 137 fos el mateix que el núm. 177 (*Fig. 13*), indicant de passada que li semblava que Davies també ho pensava. Tot i així, probablement, va voler incloure els dos exemplars fins a estar del tot segur de la seva existència o no.

En la publicació de les tombes TT 87 de Minnakht i la TT 79 de Menkheperreseneb,[39] Heike Guksch menciona que va examinar amb molta cura la totalitat dels cons trobats juntament amb els emmagatzemats per Mond els anys 1925-1926 a l'interior de la tomba, però no va poder trobar cap exemplar idèntic a l'aquí posat en qüestió. També diu que tots els exemplars examinats pertanyien al núm. 177 del *Corpus* (*Fig. 13*), alguns parcialment il·legibles a causa del desgast o de la gruixuda capa de pintura vermella que els cobria, sobretot a la part superior de la columna central de textos.[40]

Tenint en compte les informacions de Guksch i no havent pogut trobar exemplars d'aquest con núm. 137 en cap museu ni col·lecció privada consultada, ens fa pensar que aquesta estampació no existeix i que molt probablement es tracta d'una lectura errònia del con núm. 177 del *Corpus*, idèntic tret del primer signe jeroglífic de la columna central. Molt probablement tant Virey com Mond van confondre, a causa de la mala conservació de les inscripcions, la figura del déu Anubis sobre el seu pedestal (𓃣) pel nom d'Osiris (𓁹𓊨).

Minnakht, va ser el propietari de la tomba TT 87 de Xeikh Abd el Gurna i se li atribueixen amb seguretat dos tipus de cons diferents,[41] núm. 177 i 147 del *Corpus*. Al primer tipus a banda de quatre exemplars conservats en diferents museus,[42] s'hi han d'afegir 261 exemplars en total estudiats i recopilats per Guksch, entre els que n'hi ha 126 que havien estat trobats anteriorment per Robert Mond i emmagatzemats a la tomba.[43] Curiosament del tipus núm. 147 (*Fig. 14*) solament se'n coneix un únic exemplar que presenta les mateixes imperfeccions que el dibuixat per Davies i publicat per Macadam en el *Corpus*, per la qual cosa és molt probable, tal com apunta Guksch, que es tracti del mateix i únic exemplar conegut guardat a la tomba per Robert Mond els anys 1925-26.

Figura 14. Con núm. 147 del *Corpus*.

CON NÚM. 169. Aquesta estampació (*Fig. 15*) és pràcticament idèntica a la que apareix amb el núm. 170 al *Corpus* de Davies & Macadam (*Fig. 16*) pertanyent a un personatge força conegut anomenat Merymose 𓌸𓅓𓋴, que va ostentar el càrrec de virrei de Kuix sota el regnat d'Amenhotep III. De tots els tipus de cons coneguts de la necròpolis tebana, el de Merymose és probablement un dels que se n'ha trobat més quantitat, donat que se'n conserva un gran nombre d'exemplars dispersos en més d'una seixantena de museus així com en nombroses col·leccions privades. Tots els exemplars conservats pertanyen al núm. 170 del *Corpus* i cap al núm. 169 que aquí analitzem.

Aquesta estampació va ser publicada per primera vegada per Gauthier,[44] (*Fig. 17*) que menciona haver-ne tro-

Figura 15. Con núm. 169 del *Corpus*.

Figura 16. Con núm. 170 del *Corpus*.

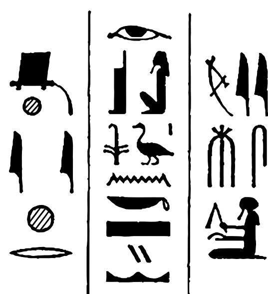

Figura 17. Con publicat per Gauthier.

bat 82 exemplars en el transcurs de les excavacions efectuades entre el 23 de gener i el 18 de març de 1918 en una àmplia zona per dessota de la tomba TT 40 a Qurnet Murai, pertanyent al seu successor, i també virrei de Kuix, Amenhotep anomenat Huy. Així mateix, menciona que l'any anterior, Lecompte du Nouÿ n'havia trobat tres exemplars i que es tractava d'un con ja conegut i publicat per Wiedemann, Petrie i Daressy,[45] però, i aquí ve la confusió, sorprenentment Gauthier afirma que el nom del propietari que apareix al con està uniformement escrit com , mentre que els anteriors editors havien coincidit en llegir .[46]

Aquest simple error en la manera d'escriure el nom de Merymose va donar peu a que Macadam inclogués aquesta variant en el *Corpus*, tot i que Davies no l'havia dibuixat de manera facsímil, pensant probablement que podria tractar-se d'una segona matriu similar per estampar els nombrosos cons que decorarien la tomba de Merymose. La majoria d'autors han parlat sempre dels «dos» cons de Merymose, sense posar en dubte l'existència d'aquest tipus núm. 169, fins i tot T.G.H. James,[47] en la publicació de les inscripcions jeroglífiques del Museu de Brooklyn, va treure el dibuix del con de Merymose amb el mateix error en el nom que cinquanta-cinc anys abans havia fet Gauthier. En realitat, els dos cons que es conserven al Museu de Brooklyn[48] corresponen sense cap mena de dubte al tipus núm. 170 del *Corpus* amb el nom escrit com .

Tenint en compte les paraules del mateix Macadam en el prefaci del *Corpus*,[49] en relació al fet que en una futura edició es podria confirmar o rebutjar l'existència d'alguna de les estampacions publicades, i pels motius expressats més amunt, som de l'opinió que aquest con núm. 169 no existeix i hauria de ser eliminat del *Corpus* per evitar més confusions.

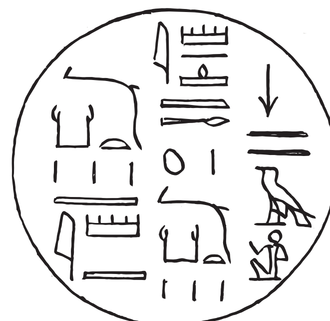

Figura 18. Con núm. 196 del *Corpus* (Daressy, núm.69).

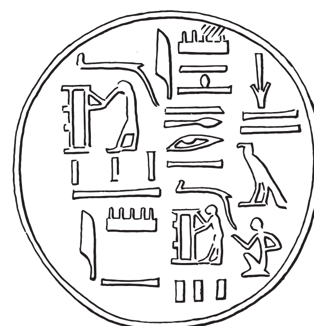

Figura 19. Con núm. 185 del *Corpus* (Daressy, núm.70).

CON NÚM. 196. Daressy va publicar per primera vegada aquesta estampació[50] d'Amenhotep (*Fig. 20*) juntament amb una altra[51] molt similar en la disposició dels textos (*Fig. 21*); la diferència entre totes dues es reduïa únicament a la manera com estan escrits els títols amb significats semblants, dels dos personatges mencionats als textos dels cons.

Text del con núm. 196 (*Fig. 18*):

El supervisor del treballs d'Amon, Amenhotep, justificat. Engendrat pel supervisor dels treballs, Senena (*imy-r kꜣwt n imn imn-ḥtp mꜣꜥ ḫrw ir n imy-r kꜣwt sn-nꜣ*).

Text del con núm. 185 (*Fig. 19*):

El supervisor dels constructors d'Amon, Amenhotep, justificat. Engendrat pel supervisor dels constructors, Senena (*imy-r iḳdw n imn imn-ḥtp mꜣꜥ ḫrw ir n imy-r iḳdw sn-nꜣ*).

Figura 20. Con publicat per Daressy, núm. 69.

Figura 21. Con publicat per Daressy, núm. 70.

Figura 22. Dibuix del fragment de con trobat per A. Dorn i E. Pauline-Grothe. (Dibuix de l'autor).

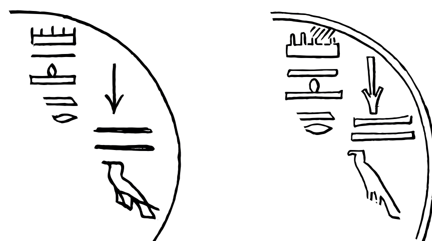

Figura 23. Dibuixos parcials dels cons del *Corpus* núm. 196 i núm. 185 per comparar-los amb el fragment trobat per A. Dorn i E. Pauline-Grothe.

Segons va publicar Daressy, hi havia exemplars del con núm. 69 (*Fig. 20*, núm. 196 del *Corpus*) al Museu Egipci de Guiza, al Museu del Louvre i a la col·lecció Baillet del Museu d'Orleans.[52] Per a sorpresa nostra, fetes les oportunes verificacions, en cap d'aquests tres museus s'ha pogut trobar actualment cap exemplar amb l'estampació publicada per Daressy.[53]

Uns pocs anys després, en les excavacions realitzades l'any 1906 a la zona de Dra Abu el Naga, Gauthier[54] menciona haver trobat 9 cons del tipus 69 i 70 del *Recueil* de Daressy (núm. 196 i 185 del *Corpus*) sense especificar si tots eren iguals o diferents o de quin tipus en concret es tractava. Tampoc en mostra cap representació gràfica, ja que considerava que havien estat publicats per Daressy.

L'any 2009 Andreas Dorn i Elina Paulin-Grothe van publicar un article[55] donant notícia d'unes curioses troballes fetes en el transcurs de les excavacions de la Universitat de Basilea a la Vall dels Reis. Entre aquestes troballes i fora de context, hi havia un grup de cons funeraris, cinc exemplars dels quals eren del con núm. 196 del *Corpus*,[56] fet que desmentia, segons la nostra opinió, la inexistència d'aquest tipus d'estampació.

Exposats els nostres dubtes i posats en contacte amb els autors de la troballa i una vegada fetes les oportunes comprovacions, el resultat va ser que quatre dels cinc exemplars trobats havien estat publicats erròniament,[57] i, com a conseqüència, restava solament un únic con d'Amenhotep similar al núm. 196 del *Corpus*.

Degudament examinat aquest únic exemplar trobat per Dorn i Paulin-Grothe, del que només es conservava un petit fragment,[58] (*Fig. 22*) vam comprovar que encaixava perfectament també amb l'estampació coneguda del con tipus núm. 185 del *Corpus* (*Fig. 23*), i per la qual cosa no hi ha prou indicis que ens facin suposar que es pugui tractar del tipus núm. 196, del qual com s'ha dit més amunt, no tenim cap exemplar localitzat, mentre que de l'estampació del con núm. 185 (núm. 70 de Daressy) en tenim constatats en diferents museus i col·leccions privades 36 exemplars i un tovot amb tres estampacions iguals.[59]

Per la qual cosa seguim opinant que aquesta estampació, publicada inicialment per Daressy,[60] és errònia i, com que no existeix, hauria de ser suprimida del *Corpus*.

CON NÚM. 225. L'estampació d'aquest con força incompleta (*Fig. 24*), i que pensem que no existeix, va aparèixer per primera vegada publicada per Daressy[61] el qual diu que la va copiar d'un exemplar conservat al Museu del Louvre.[62] Aquest mateix exemplar de Daressy ja havia estat anteriorment publicat per Pierret[63] però no duia cap imatge il·lustrativa, en donava únicament la traducció i el descrivia així: «Cône au nom d'un deuxième prophète de la déesse Ament, prophète du culte d'un roi dont le nom est effacé;

Figura 24. Con núm. 225 del *Corpus*.

Figura 25. Con núm. 226 del *Corpus*.

Figura 26. Con núm. 250 del *Corpus*.

suit un nom propre illisible». És força probable que, a causa del mal estat de conservació de l'exemplar del Louvre, Daressy en fes una lectura i dibuix erronis.

A les seves notes mecanoscrites, Macadam[64] posa també en dubte l'existència del con de Daressy i menciona que Davies havia identificat aquest con del Louvre com a pertanyent a Mehu , núm. 226 del *Corpus* (*Fig. 25*), fet que confirmaria la traducció donada per Pierret com a «segon profeta de la deessa Amonet» , d'acord amb el determinatiu femení ( ) que acompanya el nom del déu Amon tal com apareix a l'estampació d'aquest con, no identificat ni dibuixat per Daressy que dóna el títol del seu propietari com a segon profeta del déu Amon (en masculí) . Tot i això, Daressy també va publicar al seu *Recueil* aquest con núm. 226 del *Corpus*, mencionant únicament com a font un exemplar conservat al Museu d'Orleans[65] sense relacionar-lo, però, amb l'exemplar similar del Louvre.

A més dels dos cons mencionats, identificats sense dubte com al núm. 226 del *Corpus*, en coneixem d'altres conservats en diferents museus,[66] mentre que, per contra, del publicat per Daressy no se n'ha pogut trobar cap exemplar, per la qual cosa som de l'opinió que aquesta estampació núm. 225 del *Corpus* no existeix.

CON NÚM. 250. L'estampació incompleta d'aquest con (*Fig. 26*) apareix per primera vegada publicada per Daressy,[67] que dona com a font el Museu del Louvre sense especificar cap número d'inventari.[68] És palès que el mal estat de conservació d'aquest con no li va permetre probablement poder llegir amb seguretat el nom del seu propietari, però apuntava la possibilitat que es tractés d'Amenmose.[69] Respectant les notes de Davies, Macadam va incloure al *Corpus* l'estampació publicada per Daressy redibuixant-la tal qual, sense haver pogut comprovar-ne l'existència. Una nota escrita per Macadam en vermell damunt les notes de Davies[70] apunta la possibilitat que identificant el signe , aquest con podria pertànyer a un personatge anomenat Tot, que va ser summe sacerdot d'Amon en temps del faraó Ahmosis I, i que alhora és el propietari de tres cons funeraris molt similars entre ells,[71] però que no tenen res a veure amb l'exemplar aquí qüestionat.

La lectura del títol tal com apareix en el con: *ḥm-nṯr tpy n*(?) *wꜥb ḏḥwty*... no te cap mena de sentit com ja va apuntar Helck en el seu moment, al fer la ressenya sobre la llavors recent publicació del *Corpus*.[72] Helck va proposar una lectura diferent de la publicada per Macadam a l'índex de títols; opinava que probablement calia separar la paraula ( ) wab del títol, de tal manera que aquest diria: *ḥm-nṯr tpy n ḏḥwty* ( ) «primer sacerdot de Tot», sense posar en dubte en cap moment la veracitat de l'estampació del con publicat per Daressy.

Figura 27. Con núm. 94 del Daressy.

Tenint en compte que el Museu del Louvre no conserva cap con funerari amb aquesta estampació, en contra del que va publicar Daressy, i que fins avui no s'ha pogut trobar ni un sol exemplar similar a cap dels museus i col·leccions consultades, pren força l'opinió que aquest con no existeix.

Probablement, i sols a tall d'hipòtesi, es podria tractar d'una confusió de lectura i d'un dibuix erroni a partir d'un con que sí que conserva el Museu del Louvre,[73] que Daressy també va publicar,[74] i amb el qual té alguns elements comuns (*Fig. 28*).

Figura 28. Con núm. 93 de Daressy (= con núm. 371 del *Corpus*).

Figura 29. Con núm. 371 del *Corpus* (= con núm. 93 de Daressy).

Segons aquesta hipòtesi, es tractaria del con núm. 371 del *Corpus* amb el qual, tret d'alguns errors de dibuix, presenta força similituds, sobretot la primera i darrera columnes de textos jeroglífics (*Fig. 29*). El con en qüestió pertany a un personatge, Amenmose, que va exercir de summe sacerdot d'Akheperkare, i que va viure en temps de Seti I, adscrit al culte funerari de Tutmosis I. Amenmose va ser també el probable usurpador[75] o propietari original[76] de la tomba TT 51 de Xeikh Abd el Gurna. A més del con funerari esmentat del Museu del Louvre, tenim notícia de deu exemplars més conservats a diferents museus del món.[77] Amenmose també va ser propietari de dos cons més, núm. 372 i 484 del *Corpus*.

Figura 30. Con núm. 261 del *Corpus*.

CON NÚM. 261. Aquesta estampació no facsímil (*Fig. 30*) probablement va ser inclosa al *Corpus* per error, ja que, sense dubte, no correspon a cap con funerari conegut fins al moment.

A les seves notes, Davies menciona com a font els manuscrits de Wilkinson,[78] però en aquests, no es representa aquest dibuix com una còpia d'un con funerari, sinó com una de les nou esteles que hi ha tallades als murs nord i sud del corredor axial de la primera tomba de Senenmut a Xeikh Abd el Gurna (TT 71). Al dibuix del manuscrit, Wilkinson va restaurar erròniament el nom d'Amon a la zona malmesa del final de la primera columna de text, creient que el nom d'aquesta divinitat havia estat esborrat tal com va ser habitual en època d'Amarna, i com també es pot veure a les altres esteles de la tomba, on a més del nom esborrat de la divinitat, també apareix martellejat el nom de Senenmut (*Fig. 31*) a causa de patir la *damnatio memoriae*.[79] A l'estela original,[80] aquest espai malmés no incloïa

Figura 32. Estela núm. 7, amb el nom de Senenmut esborrat.

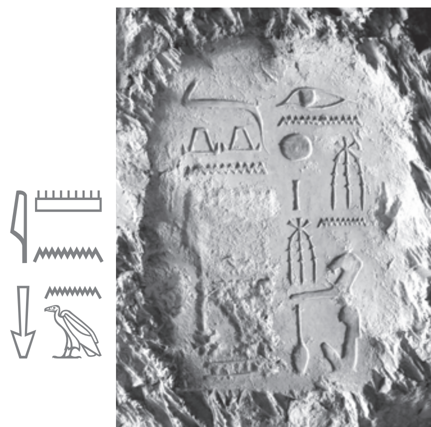

Figura 33. Estela núm. 4, amb els noms d'Amon i Senenmut esborrats.

el nom d'Amon, sinó que estava ocupat únicament pel nom del propietari de la tomba, Senenmut (*Fig. 32*).

Cinc d'aquestes esteles també van ser publicades per Lepsius[81] compartint espai en la làmina amb dues estampacions procedents d'un con funerari i dos tovots de Senenmut[82] juntament amb un altre de Senimen, que va ser també tutor de Neferure, filla de Hatxepsut.[83]

Tot i que el dibuix del *Corpus* presenta una semblança molt gran amb el de l'estela de la tomba de Senenmut, hi ha algunes petites diferències com ara el signe unilíter S29 de Gardiner ( ) i la línia vertical divisòria que no apareixen a l'estela, a part del nom d'Amon ( ), restaurat per Wilkinson, ja esmentat anteriorment. La inscripció diu: «El gran intendent Senenmut, justificat, engendrat per Ramose, nascut de Hatnefer».

Tenint en compte totes aquestes evidències i el fet que no s'ha trobat ni una sola estampació amb una inscripció similar damunt de cap con funerari ni de cap tovot, creiem que l'esmentada estampació no existeix i que hauria de ser eliminada definitivament del *Corpus*.

CON NÚM. 269. Aquesta estampació de «l'acòlit d'Amon, Amenhotep», inclosa al *Corpus* amb el núm. 269 (*Fig. 34*), que ni Davies ni Macadam no varen poder comprovar, procedeix originàriament de la publicació de Nor-

Figura 34. Con núm. 269 del *Corpus*.

thampton[84] (*Fig. 35*) on es presenten, inscrites dins un cercle, dues columnes de textos jeroglífics d'esquerra a dreta separades per dues línies verticals que deixen a la dreta un espai en blanc sense inscripció, mentre que a diferència de l'estampació publicada en el *Corpus* s'hi mostra solament una línia centrada verticalment separant les dues úniques columnes de textos jeroglífics (*Fig. 34*).

La troballa d'aquest con funerari apareix anotada al diari d'excavació de Spiegelberg[85] el 16 de gener de 1899 juntament amb un dibuix esquemàtic de l'estampació (*Fig. 36*), donant a entendre que es tracta d'un con amb tres columnes de textos jeroglífics, separades per dues línies verticals, per bé que el final de la segona columna i tota la tercera són completament il·legibles ja que el text pràcticament ha desaparegut. És probable que la confusió sobre aquesta estampació del *Corpus* es degués al fet que en la publicació de Northampton no es va indicar que la inscripció estava incompleta; a més, al *Corpus* es va interpretar erròniament el dibuix esquemàtic fet per Spiegelberg que sí que ho assenyalava.

Figura 35. Con publicat per Northampton.

Figura 36. El mateix con dibuixat per Spiegelberg al diari d'excavació.

A les seves notes manuscrites Davies[86] menciona la possibilitat que Amenhotep, propietari d'aquest con, ho sigui també dels cons del *Corpus* núm. 198 i 151.[87] Un text en vermell escrit i afegit per Macadam[88] apunta la possibilitat que es tracti d'un con incomplet similar al que apareix en el *Corpus* amb el núm. 198. Tot i així, respectant les notes de Davies, no el va voler descartar i el va incloure com una estampació independent.

Figura 37. Con núm. 198 del *Corpus*.

Es fa evident, tal com ja apuntava Macadam, que l'estampació núm. 269 del *Corpus*, de la qual no s'ha trobat cap exemplar tal com està representada, és la mateixa, però incompleta, del con núm. 198 (*Fig. 37*) de la qual es coneixen almenys 15 exemplars,[89] per la qual cosa hauria de ser eliminada del *Corpus* donat que cal considerar-la inexistent. Al text complet del con núm. 198 es pot llegir: «L'acòlit d'Amon, Amenhotep. Fill de Kemsi».

Figura 38. Con núm. 396 del *Corpus*.

CON NÚM. 396. (*Fig. 38*) Estampació atribuïda a l'escriba i comptable del bestiar i les aus del domini d'Amon, Totnefer anomenat Seshu, propietari també dels cons núm. 14 i 397 del *Corpus*. Si bé el con núm. 14 te la inscripció repartida en cinc columnes verticals, la del núm. 397 presenta cinc fileres horitzontals de textos jeroglífics (*Fig. 39*), i és molt similar al con núm. 396 aquí en qüestió, del qual sols difereix en el títol a l'inici de la segona filera: .

Aquesta estampació núm. 396 del *Corpus* procedeix de la publicada per Daressy (*Fig. 40*),[90] que al seu torn la va recollir de la publicada per Petrie (*Fig. 41*)[91]. Daressy va

interpretar i reconstruir de manera errònia el títol d'aquest personatge que apareixia força il·legible al dibuix de Petrie (*Fig. 41*), la qual cosa va donar peu a aquest con inexistent, ja que el con publicat per Petrie i més recentment per Steward[92] no hi ha dubte que es tracta del núm. 397 del *Corpus* (*Fig. 39*).

Figura 39. Con núm. 397 del *Corpus*.

Figura 40. Con núm. 165 de Daressy.

Figura 41. Con núm. 95 de Petrie.

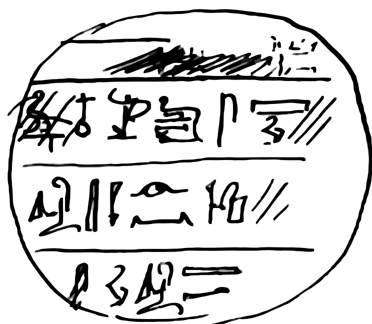

Figura 42. Con dibuixat per Spiegelberg al diari d'excavació.

Al diari d'excavació de Spiegelberg, que recull dia a dia les troballes fetes per l'equip de Northampton a Dra Abu el Naga, apareix dibuixat esquemàticament un con en força mal estat de conservació, trobat el 20 de gener de 1899, amb una nota que l'identificava amb el núm. 165 de Daressy (*Fig. 42*). Aquest mateix con, quan va ser publicat per Northampton[93] (*Fig. 43*), va ser parcialment reconstruït seguint probablement el model del publicat per Daressy,[94] per això hi ha coincidència no solament de tots els signes jeroglífics que hi apareixen sinó també de la seva distribució.

Figura 43. Con publicat a Northampton, núm. 27.

L'any 1906, durant la campanya d'excavacions a la zona de Dra Abu el Naga, Henri Gauthier va recollir 364 cons funeraris pertanyents a una trentena de personatges diferents, i d'aquests, més de la meitat havien estat ja publicats per Daressy.[95] De Totnefer, Gauthier va trobar en total setanta-un cons, vint-i-nou exemplars del tipus núm. 12 i quaranta-dos del tipus núm. 165 de Daressy.[96] D'aquest darrer exemplar, Gauthier diu que la seva lectura difereix en dos punts a la publicada per Daressy.[97] Aquestes diferències el fan idèntic al núm. 397 del *Corpus*.

Mentre que del con tipus núm. 396 no hem pogut trobar cap exemplar, dels tipus núm. 397 i 14 hi ha diversos exemplars conservats en diferents museus.[98] Per tots aquests motius anteriorment exposats som de l'opinió que el con núm. 396 hauria de ser eliminat definitivament del *Corpus*.

CONS NÚM. 409, 410, 460 i 473 (*Fig. 44, 47, 50* i *53*). Quatre estampacions atribuïdes al quart profeta d'Amon, Montuemhat, i publicades originalment les tres primeres per Daressy[99] i la quarta per Northampton *et alii*.[100]

Habitualment, cada personatge propietari d'una tomba tebana amb cons, va utilitzar solament un mateix tipus d'estampació, encara que, a vegades, n'hi ha que en fan servir dos o tres tipus diferents.[101] Montuemhat, propietari de la tomba TT 34, però, va utilitzar deu tipus distints amb diferents estampacions per decorar els pilons i murs del seu complex funerari,[102] un dels més grans de la necròpolis tebana. Això no obstant, el *Corpus* recull catorze estampacions diferents de Montuemhat perquè estaven recollides a les notes de Davies; com en els casos precedents, Macadam va considerar que si finalment aquests quatre exemplars dubtosos no existien, podrien ser eliminats en futures edicions.

Figura 44. Con núm. 409 del *Corpus*.

Figura 45. Con núm. 419 del *Corpus*.

Figura 46. Con núm. 209 de Daressy.

El **CON NÚM. 409** (*Fig. 44*) és gairebé idèntic al publicat amb el núm. 419 de *Corpus* (*Fig. 45*) però amb la inscripció invertida; les diferències d'observen als títols de l'inici de la segona filera de textos jeroglífics i al final de la quarta filera, com a conseqüència probablement d'una lectura errònia dels signes en mal estat de conservació. El dibuix esquemàtic d'aquesta estampació va ser publicat originalment per Daressy amb el núm. 209 del seu *Recueil* (*Fig. 46*), on donava com a única font el Museu de Guiza, sense indicar cap número de referència.[103]

A les seves notes manuscrites Davies[104] menciona dos exemplars trobats per Herbert E. Winlock del Metropolitan Museum de Nova York. Menciona també el Museu del Caire amb un interrogant al costat, i el Museu de Cortona (Itàlia), donant com a referència Schiaparelli,[105] i preguntant-se si es tracta d'aquest tipus o del núm. 419.[106] Ara, al Museu del Caire[107] no hi ha cap exemplar amb aquesta estampació, ni tampoc no hi ha cap al Metropolitan Museum de Nova York[108] ni al Museu dell'Accademia de Cortona.[109] Al seu excel·lent treball sobre Montuemhat, Jean Leclant,[110] declara que no va poder trobar cap exemplar amb aquesta inscripció i en rebutja l'existència.[111] Pensem que el dibuix d'aquesta estampació es deu a un error provocat pel mal estat de les inscripcions i per la confusió amb altres cons similars de Montuemhat, a més de mostrar els textos de la inscripció invertits.

Amb el **CON NÚM. 410** (*Fig. 47*) passa el mateix que amb el mencionat núm. 409. El dibuix recollit per Macadam, fet a mà alçada i no de forma facsímil, procedeix de la publicació de Daressy (núm. 210),[112] que també dóna com a única font el Museu de Guiza sense especificar cap referència (*Fig. 48*). La inscripció que mostra Daressy es idèntica en les dues primeres fileres al tipus anteriorment descrit (núm. 409, *Fig. 44*), mentre que a les dues fileres

Figura 47. Con núm. 410 del *Corpus*.

Figura 48. Con núm. 210 de Daressy.

Figura 49. Con núm. 411 del *Corpus*.

inferiors es menciona erròniament Esenkhebi com a esposa de Montuemhat, quan en realitat es tracta de la seva mare, amb jeroglífics extrets del núm. 411 però invertits (*Fig. 49*). Igual que Leclant,[113] tampoc hem trobat al Museu del Caire ni a cap altre museu, ni en les col·leccions privades consultades cap estampació similar a la publicada per Daressy.

Figura 50. Con núm. 460 del *Corpus*.

Figura 51. Con núm. 192 de Daressy.

Figura 52. Con núm. 461 del *Corpus*.

CON NÚM. 460 (*Fig. 50*). Aquesta tercera estampació, publicada també per Daressy (núm. 192),[114] (*Fig. 51*) és gairebé idèntica a la que mostra el *Corpus* amb el número 461 però amb els jeroglífics disposats en sentit invers (*Fig. 52*). Daressy dóna tres fonts per il·lustrar aquest exemplar.[115] La primera referència és la d'un con conservat al Museu d'Orleans (MO.B. 660), amb un número d'inventari erroni que actualment no s'ha pogut trobar; aquest museu conserva set cons de Montuemhat que corresponen als tipus coneguts núm. 411, 449, 461, 472 i 486, i dos exemplars del núm. 604,[116] però cap d'igual al mencionat per Daressy, tret del núm. 461 del *Corpus* amb els jeroglífics invertits.[117] L'altra referència que dóna és la d'un con conservat a la Bibliothèque Nationale de França[118] que es tractaria sense dubte, com en el cas anterior, del núm. 461 del *Corpus*. La tercera i última referència de Daressy és la de Wiedemann,[119] que ens remet al mateix exemplar de la Bibliothèque Nationale. És evident que el con representat per Daressy no és altre que el que apareix al *Corpus* amb el núm. 461 (*Fig. 52*) però amb els signes jeroglífics invertits, com ja va afirmar Leclant al seu treball sobre Montuemhat,[120] per la qual cosa creiem que aquest con no existeix i hauria de ser eliminat definitivament del *Corpus*.

La quarta estampació, **CON NÚM. 473** (*Fig. 53*), és idèntica a la publicada també al *Corpus* amb el núm. 472 (*Fig. 54*) però amb els signes invertits i sense línies divi-

Figura 53. Con núm. 473 del *Corpus*.

Figura 54. Con núm. 472 del *Corpus*.

Figura 55. Con publicat a Northampton, núm. 36.

Figura 56. Con dibuixat per Spiegelberg.

sòries, tal com va aparèixer representada erròniament i per primera vegada a la publicació de Northampton *et alii*.[121] (*Fig. 55*) Consultat el diari d'excavació de Spiegelberg,[122] on apuntava dia a dia totes les troballes que s'anaven fent, comprovem que aquest con de Montuemhat dibuixat esquemàticament (*Fig. 56*) és igual que el núm. 472 del *Corpus* (*Fig. 54*) i no com apareix publicat a l'obra de Northampton. No sabem quin tipus d'error va provocar que, durant el procés d'edició de publicació, Percy E. Newberry, dibuixés aquest con a l'inrevés i sense les línies divisòries horitzontals. També en aquest cas Leclant en va posar en dubte l'existència.[123]

Per tot l'anteriorment mencionat i a fi d'evitar més confusions, pensem que aquests quatre cons de Montuemhat (núm. 409, 410, 460 i 473) haurien de ser eliminats definitivament del *Corpus* perquè, tot i que en l'excel·lent treball de Leclant sobre Montuemhat,[124] publicat fa més de 55 anys, ja mencionava la inexistència d'aquestes quatre estampacions, molts autors actuals han continuat donant-los com a realment existents i Montuemhat fos el propietari de catorze cons funeraris diferents.

NOTES:

1 Núm. del *Corpus*: 44, 69, 70, 137, 169, 196, 225, 250, 261, 269, 396, 409, 410, 460 i 473.

2 N. DE G. DAVIES & M.F. MACADAM, *A Corpus of Inscribed Egyptian Funerary Cones*, Part I, *Plates*, Oxford, 1957, p. vi (En aquest treball denominarem aquesta obra *Corpus*).

3 G. DARESSY, *Recueil de cônes funéraires*, en: *Mémoires publiés par les membres de la Mission archéologique française au Caire*, vol. VIII, 2on fasc., El Caire, 1893, p. 269-352, p. 299, 317, núm. 282.

4 W. M. F. PETRIE, *A Season in Egypt 1887*, «V. Funeral Cones And Other Inscriptions», Londres 1888, p. 23-25 i pls. XXI-XXIII, p. 25, pl. XXIII, núm. 101.

5 Petrie Museum, University College, UC 37551. Veure H. M. STEWARD, *Mummy Cases & Inscribed Funerary Cones in the Petrie Collection*, Warminster, Wiltshire, 1986, p. 27-28, núm. 9.

6 Nina de G. DAVIES & A.H. GARDINER, *The Tomb of Amenemhet (No. 82)*. The Theban Tomb Series, first and introductory Memoir, Londres, 1915, p. 2 n.2.

7 *Ibid.* p. 2 n.2, «Curiously enough, several cones of the High-priest Amenemhet, the owner of tomb no. 97, were also found in the shaft of our tomb; these closely resemble no. 282 in Daressy's list.»

8 R. MOND & W.B. EMERY, «The Burial Shaft of the Tomb of Amenemhat», en: *Annals of Archaeology and Anthropology*, Univ. de Liverpool, vol. XVI (1929), p. 53, «Cat. No. 105, 106. Burnt clay funerary cones of Amenemhāt. From chamber I.»

9 K. ZENIHIRO, *The World of Funerary Cones* <https://sites. google.com/view/funerarycones/home> (pàgina web dedicada a l'estudi dels cons funeraris). Una còpia fotogràfica realitzada per Kento Zenihiro de les notes manuscrites de Davies i de Macadam conservades actualment a la Biblioteca de Sudan a Khartum, poden ser, gràcies a la seva generositat, consultades lliurement per internet: <https://sites.google.com/view/macadam/01-daviess-red-notebook/01-088-089> (consultada desembre 2018).

10 Macadam en les seves notes mecanoscrites menciona: «P. 101 in fact seems to have seen the only source for D 282, which Daressy apparently miscopied from Petrie or deliberately altered.» ZENIHIRO, *op. cit.* a la nota 9. <https://sites.google.com/view/macadam/04-macadams-green-file/04-090> (consultada desembre 2018).

11 Museu d'El Caire (JE 56145); Roemer und Pelizaeus Museum de Hildesheim (3095); British Museum de Londres (EA 62735); Metropolitan Museum de Nova York (MMA 30.6.122); Ashmolean Museum d'Oxford (AN 1972.244, AN 1972.245); Luxor: 12 exemplars emmagatzemats a la capella de la tomba TT 96 inventariats per L. Bavay a 10/02/2002 (comunicació personal facilitada per Laurent Bavay); i un exemplar trobat en el transcurs de les excavacions del Deutsche Archäologische Institut Kairo entre els anys 1977-88 a les tombes TT 87 i TT 79, publicades per H. GUKSCH, *Die Gräber des Nacht-Min und des Men-cheper-Ra-seneb. Theben Nr. 87 und 79*, Mainz am Rhein, 1995, 120, Abb. 56.

12 British Museum de Londres (EA 35627).

13 Szépmüvészeti Múzeum de Budapest (51.1958); Musée Vivant Denon de Chalon-sur-Saône (A.C. 896); Museu d'El Caire (JE 56144); British Museum de Londres (EA 62877); Petrie Museum de Londres (UC 37551); Metropolitan Museum of Art de Nova York (MMA 30.6.165); Ashmolean Museum d'Oxford (AN 1972.246); Luxor: 21 exemplars emmagatzemats a la capella de la tomba TT 96 inventariats per L. Bavay a 10/02/2002 (comunicació personal facilitada per Laurent Bavay); i un exemplar (294308) trobat en les excavacions de la Université Libre de Brussel·les en el transcurs dels anys 1999 a 2005 a la tomba TT 29 (comunicació personal facilitada per Laurent Bavay 13-03-2006).

14 Comunicació personal facilitada per Laurent Bavay (18-04-2006), a qui agraïm l'amabilitat de facilitar-nos aquestes valuoses informacions.

15 N. STRUDWICK, *The Tomb of Amenemonet called Tjanefer at Thebes (TT 297)*, Berlin 2003.

16 *Ibid.* p. 22, nota c i 24, nota b.

17 (MARQUESS OF) NORTHAMPTON, W. SPIEGELBERG & P. NEWBERRY, *Report of some Excavations in the Theban Necropolis During The Winter of 1898-9*, Londres 1908, p. 35 i pl. XXIII(3).

18 J.M. GALÁN & F. BORREGO, «Funerary Cones from Dra Abu el-Naga (TT. 11-12)», en: *Memnonia* 17 (2007), p. 208.

19 ZENIHIRO, *op. cit.* a la nota 9. <https://sites.google.com/view/macadam/01-daviess-red-notebook/01-058-059> (consultada desembre 2018).

20 NORTHAMPTON, SPIEGELBERG & NEWBERRY, *op. cit.* a la nota 17, p. 36 i pl. XXIV(18).

21 W. SPIEGELBERG, (Mss) *Fundjournal - Theben. 7 November 1898 - Januar 1899*, I i II, Griffith Institute Archive, Oxford.

22 *Ibid.* Aquests quatre exemplars van ser trobats els dies 11, 16, 17 i 27 de gener de 1899.

23 Volem agrair aquí les valuoses informacions facilitades per José Manuel Galán i Francisco Borrego.

24 Veure nota 18.

25 Núm. 72 del *Corpus*. «El venerat davant d'Osiris, l'escriba comptable del gra d'Amon, Qenamon, justificat davant d'Amon».

26 DARESSY, *op. cit.* a la nota 3, p. 277, 304, núm. 47.

27 El Museu Egipci de Guiza es va habilitar el 1890 en un annex del palau d'Ismaïl Paixà fins que en 1902 es van traspassar les col·leccions a l'actual Museu d'El Caire a la plaça de Tahrir.

28 ZENIHIRO, *op. cit.* a la nota 9. <https://sites.google.com/view/macadam/01-daviess-red-notebook/01-062-063> (consultada desembre 2018).

29 ZENIHIRO, *op. cit.* a la nota 9. <https://sites.google.com/view/macadam/03-macadams-red-file/03-019> (consultada desembre 2018).

30 Asmolean Museum, núm. d'inventari: AN 1972.276.

31 Ph. VIREY, *Sept tombeaux thébains de la XVIIIe et de la XIXe dynastie,* MMAF, tome V, fasc. 2, El Caire 1889, p. 313.

32 DARESSY, *op. cit.* a la nota 3, p. 299 i 318 núm. 103 bis.

33 *Ibid*., p. 299 i 318, núm. 39 bis i 290 bis, que corresponen als núm. 102 i 431 del *Corpus*.

34 A. WIEDEMANN, «Die Altaegyptischen Grabkegel», *Actes du Sixième Congrès International des Orientalistes tenu en 1883 à Leide*. Quatrième partie, Sections 3: Africaine, Leiden, 1885, p. 141-152, I 19, I 30, II 14, IV 15 i VII 3, que corresponen als núm. 402, 118, 235, 150 i 592 del *Corpus*.

35 Wiedemann va publicar les inscripcions jeroglífiques amb tipografia d'impremta amb els signes sempre d'esquerra a dreta i sense indicar la seva situació dins de la base circular de l'estampació.

36 R. MOND, «Report of Work in the Necropolis of Thebes during the Winter of 1903-1904», en: *Annales du Service des Antiquités de l'Égypte,* vol. VI (1905), p. 92 núm. 103 A.

37 R. MOND & W.B. EMERY, «Excavations at Sheikh Abd el Gurneh 1925-26», en: *Annals of Archaeology and Anthropology*, Univ. de Liverpool, vol. XIV (1927), p. 33 fig. 26.

38 ZENIHIRO, *op. cit.* a la nota 9. <https://sites.google.com/view/macadam/01-daviess-red-notebook/01-142-143> (consultada desembre 2018).

39 H. GUKSCH, *Die Gräber des Nacht-Min und des Men-cheper-Ra-seneb, Theben Nr. 87 und 79*, Archäologische Veröffentlichungen 34, Deutschen Archäologisches Institut, Abteilung Kairo, Mainz 1995.

40 *Ibid*., p. 26, Abb. 5.

41 Diferents autors li atribueixen a aquest mateix personatge tots o alguns d'aquests cons: núm. 87, 89, 91 i 113 del *Corpus*. Vegeu: K. ZENIHIRO, «The career of Nakhtmin (TT 87) as revealed by his funerary cones», en: M. Cristina Guidotti i G. Rosati, (ed.), *Proceedings of the XI International Congress of Egyptologists, Florència 23-30 d'agost 2015*, Oxford, 2017, p. 682-688.

42 British Museum de Londres (EA 62777), Metropolitan Museum de Nova York (MMA 30.6.62), Ashmolean Museum d'Oxford (AN 1972.399), i un exemplar d'una col·lecció privada de Ginebra.

43 GUKSCH, *op. cit.* a la nota 39, p. 24.

44 H. GAUTHIER, «Cônes funéraires trouvés à Thèbes en 1917 et 1918», en: *Bulletin de l'Institut français d'archéologie orientale*, vol. XVI (1919), p. 167-169.

45 WIEDEMANN, *op. cit.* a la nota 34, p. 145 (III, nº 1); PETRIE, *op. cit.* a la nota 4, p. 24, pl. XXII (nº 29); DARESSY, *op. cit.* a la nota 3, p. 283 (nº 113).

46 GAUTHIER, *op. cit.* a la nota 44, p. 168: «[...] Les 85 exemplaires que nous avons recueillis, M. Lecompte du Nouÿ et moi, son tous identiques et le nom y est écrit uniformement [hieroglyphs], tandis que les éditeurs antérieurs s'accordent à lire [hieroglyphs] et que M. Wiedemann dit avoir vu sur trois exemplaires (deux au Musée du Louvre et un au Cabinet des Médailles à Paris) [...]»

47 T.G.H. JAMES, *Corpus of Hieroglyphic Inscriptions in the Brooklyn Museum.* Vol. I. *From Dynasty I to the end of Dynasty XVIII*, Nova York 1974, p. 115, pl. LXVII (258 i 259).

48 The Brooklyn Museum, nº. 08.480.222 i 16.580.208 (comunicació personal de J.F. Romano el 29-07-1998).

49 DAVIES & MACADAM, *op. cit.* a la nota 2, p. vii, «[...] a future edition may be able to replace many of these incomplete or unconfirmed texts».

50 DARESSY, *op. cit.* a la nota 3, p. 279, nº 69, que correspon al núm. 196 del *Corpus*.

51 DARESSY, *op. cit.* a la nota 3, p. 279, nº 70, que correspon al núm. 185 del *Corpus*.

52 DARESSY, *op. cit.* a la nota 3, p. 305, nº 69. Daressy dóna com a font: ME. - ML., 410 - MO. B., 658.

53 Al Museu d'El Caire (ME) aquest con no s'ha pogut trobar, però en canvi sí que conserva dos exemplars del núm. 185 del *Corpus* (núm. 70 de Daressy) JE 56008 i JE 56009. El con del Museu del Louvre (ML., 410) correspon sens dubte al núm. 185 del *Corpus* (núm. 70 de Daressy). Veure P. PIERRET, *Catalogue de la salle historique de la galerie egyptienne*, París, 1873, p. 98; J.-F. CHAMPOLLION, *Notice descriptive des monuments égyptiens du musée Charles X*, edició de S. Guichard, París 2013, p. 325 (N 707/26). El con que menciona Daressy del Museu d'Orleans amb el número d'inventari MO. B., 658 és erroni perquè està repetit i assignat també al con núm. 72 que correspon a un personatge anomenat Mahu (núm. 226 del *Corpus*). No obstant, el Museu d'Orleans sí que conserva un con del tipus núm. 185 del *Corpus* (núm. 70 de Daressy) amb el núm. MO. B., 628 (inventari actual A 8823).

54 H. GAUTHIER, «Rapport sur une saison de fouilles à Drah abou'l Neggah en 1906», en: *Bulletin de l'Institut français d'archéologie orientale*, vol. VI (1908), p. 126 (VII).

55 A. DORN & E. PAULIN-GROTHE, «Die Stele Sen(y)nefers und Grabkegel (Cones) aus dem Tal der Könige. Die Geschichte ortsfremder Objekte», en: *Göttinger Miszellen*, vol. 222 (2009), p. 9-12.

56 *Ibid*., p. 11. Al llistat de cons que donen aquests autors es menciona dues vegades el tipus núm. 196 del *Corpus*, una en el número 5 («Grabkegel des Imenhotep, Sohn des Senna: Davies-Macadam Nr. 196») i una altra en el número 8 («4 Grabkegel des Amenhotep: Davies-Macadam Nr. 196»).

57 Segons una comunicació personal de Paulin-Grothe (18-06-2013) aquest quatre darrers exemplars pertanyen al tipus núm. 192 del *Corpus* i no, degut a un error d'impremta, al núm. 196. Per la qual cosa, en realitat, només s'havia trobat un con del tipus núm. 196 del *Corpus*.

58 Volem donar les gràcies a Andreas Dorn i Alina Paulin-Grothe per les fotografies que ens han fet arribar molt amablement, gràcies a les quals hem pogut examinar aquesta qüestió.

59 El Museu d'El Caire en conserva 22 exemplars (JE 56008, JE 56009, i vint més sense número); tres exemplars a l'Ashmolean Museum d'Oxford (AN 1933.268, AN 1933.721, AN 1972.407); dos al Liverpool Museum (1973.1.327, 1973.1.328); dos més al Museu del Louvre (AF 11459, N 707 26); i un exemplar al Museo Archeologico de Florència (8077), al British Museum (EA 62647), al Petrie Museum de Londres (UC 37642), al Museu d'Orleans (A 8823) i al Museu Egipci de Torí (S.252 /02). N'hi ha un exemplar a una col·lecció privada de Barcelona i un tovot amb tres estampacions a una altre col·lecció privada de Texas (FC 4). La Missió del Proyecto Djehuty en va trobar també un exemplar.

60 DARESSY, *op. cit.* a la nota 3, p. 279, nº 69.

61 DARESSY, *op. cit.* a la nota 3, p. 281 núm. 89.

62 DARESSY, *op. cit.* a la nota 3, p. 307 núm. 89, que dona com a referència ML., 441.

63 P. PIERRET, *Catalogue de la salle historique de la galerie egyptienne*, París, 1873, p. 101 núm. 441. (Inv. 707.) Armoire D (número actual d'inventari 707 23).

64 ZENIHIRO, *op. cit.* a la nota 9. <https://sites.google.com/view/macadam/04-macadams-green-file/04-063> (consultada desembre 2018).

65 DARESSY, *op. cit.* a la nota 3, p. 279, 306, nº 72 (MO. B., 658).

66 Con núm. 226 del *Corpus*: un exemplar al Museu del Louvre de París (N 707 23), al Museu Historique et Archéologique de l'Orléannais d'Orleans (A 8824), al Metropolitan Museum de Nova York (MMA 30.6.11), al British Museum de Londres (EA 35671) i dos exemplars a l'Ashmolean Museum d'Oxford (AN 1972.445, AN 1972.446).

67 DARESSY, *op. cit.* a la nota 3, p. 281 núm. 94.

68 DARESSY, *op. cit.* a la nota 3, p. 307 núm. 94.

69 DARESSY, *op. cit.* a la nota 3, p. 321 «𓇋𓏠𓈖[𓇗𓏏] Amen (més ?) 𓀀𓅞 V3 94».

70 ZENIHIRO, *op. cit.* a la nota 9. <https://sites.google.com/view/macadam/01-daviess-red-notebook/01-146-147> (consultada desembre 2018). Macadam escriu: «If it exists it could be the HP Dhwty of Lefebvre HP p. 226 = cones 504-6 temp Amosis I». Referint-se a la publicació de G. LEFEBVRE, *Histoire des Grands Prêtres d'Amon de Karnak*, París 1929, p. 226, i els números dels cons corresponen al 535, 536 i 537 del *Corpus*.

71 Cons del *Corpus* núm. 535, 536 i 537.

72 W. HELCK, «Davies, N. de Garis: A *Corpus* of Inscribed Egyptian Funerary Cones, Ed. by M.F. Laming Macadam. Part I, Plates, Oxford: Griffith Inst./University Press 1957» en: *Orientalistische Litteraturzeitung*. Vierundfünfzigster, Jahrgang 1959, Nr. 7/8, Berlín 1959, p. 371(Nr. 250).

73 Museu del Louvre, núm. d'inventari E 3437. Aquest exemplar del Louvre va ser adquirit pel museu el 1859 procedent de la col·lecció de l'orientalista i diplomàtic suec Nils Gustav Palin (1765-1842).

74 DARESSY, *op. cit.* a la nota 3, p. 281 núm. 93 i p. 307 núm. 93 amb el nom del propietari equivocat.

75 K.A. KITCHEN, *Ramesside Inscriptions. Historical and Biographical*, vol. I, Oxford 1975, p. 341(139:2); *Ramesside Inscriptions. Translated and Annotated: Translations*, vol I, Oxford 1993, p. 278 (139:2); *Ramesside Inscriptions. Translated and Annotated: Notes and Comments*, vol. I, Oxford 1994, p. 234-235 (139).

76 J. KONDO, «The Re-use of the Private Tombs on the Western Bank of Thebes and its Chronological Problem: The Cases of the Tomb of *ḥnsw* (no. 31) and the Tomb of *wsr-ḥ3t* (no. 51)», en: *Orient* 32, Tokyo 1997, p. 50-68.

77 Quatre exemplars es troben al Museu Egipci d'El Caire (JE 56030, JE 56031, TR 31/12/24/24, més un exemplar sense número). El Medelhavsmuseet d'Estocolm (MME 1969:36), el Rijks Museum Van Oudheden de Leiden (F 1929/12.9), el British Museum de Londres (EA 62644), l'Ashmolean Museum d'Oxford (AN 1972.575), el Metropolitan Museum of Art de Nova York (MMA 30.6.168) i el Royal Ontario Museum de Toronto (963.101.3) en conserven cadascun un exemplar.

78 J.G. WILKINSON, *Mss*., vol. V, 104. Griffith Institute, Oxford.

79 La restauració del nom de Senenmut (𓋴𓈖) a la part esborrada de l'estela no ofereix cap dubte segons es pot veure perfectament a l'estela núm. 4 on també està esborrat el nom d'Amon. Veure P.F. DORMAN, *The Tombs of Senenmut. The Architecture and Decoration of Tombs 71 and 353*, Nova York 1991, pl. 15 (a) i 26 (e).

80 *Ibid*., p. 53 (Stela No. 7), pl. 15 (d).

81 K.R. LEPSIUS, *Denkmäler aus Aegypten und Ethiopien*, Leipzig 1849-59 (12 volums), Ginebra 1975 (reprografia), Vol. III. *Planches*, pl. 25 bis (d). Les esteles publicades per Lespsius són les: b, c, d, e, i f, que corresponen a les esteles núms. 2, 8, 7, 1 o 3, i 4 de DORMAN, *op. cit.* a la nota 79.

82 Con núm. 84 i dos tovots amb una i dues estampacions del tipus núm. 88 del *Corpus* (LEPSIUS, *ibid*., pl. 25 bis (n, l, m).

83 Estampació núm. 120 del *Corpus* (LEPSIUS, *ibid*., pl. 25 bis (g).

84 NORTHAMPTON, SPIEGELBERG & NEWBERRY, *op. cit.* a la nota 17, p. 36 i pl. XXV(39).

85 SPIEGELBERG, *op. cit.* a la nota 21, p. 69, part superior dreta.

86 ZENIHIRO, *op. cit.* a la nota 9. <https://sites.google.com/view/macadam/01-daviess-red-notebook/01-164-165> (consultada desembre 2018).

87 Probablement Amenhotep també era propietari del con del *Corpus* núm. 211. Sobre aquest Amenhotep, fill de Kemsi veure: M. DEWACHTER, «Les "Premiers Fils Royaux d'Amon" complements et remarques», en: *Revue d'égyptologie*, Tome 35, Louvain 1984, p. 83-94.

88 «Perhaps it is C157 (partly missed)». La referència C157 correspon a l'antiga numeració de Davies i equival al núm. 198 del *Corpus*.

89 Museu d'El Caire (JE 56784); Ashmolean Museum d'Oxford (AN 1972.420 i AN 1972.421); British Museum de Londres (EA 62895); Metropolitan Museum de Nova York (MMA 30.6.180); Magatzem de l'IFAO a El Caire (4877, 4878, 4880, i dos al lot 5763 A i D); dos cons trobats per la missió espanyola del Proyecto Djehuty (J.M. GALÁN & F. BORREGO, «Funerary Cones from Dra Abu el-Naga (TT. 11-12)», en: *Memnonia* 17 (2007), p. 207); i tres exemplars més trobats per la missió alemanya del DAIK (veure: E. KRUCK, *Dra' Abu el-Naga I. Eindrücke. Grabkegel als Elemente thebanischer Grabarchitektur*, Archäologische Veröffentlichungen 124, DAIK, Wiesbaden, 2012, p. 120).

90 DARESSY, *op. cit.* a la nota 3, p. 287 núm. 165 i p. 311 núm. 165.

91 PETRIE, *op. cit.* a la nota 4, p. 25, pl. XXIII, núm. 95.

92 H.M. STEWART, *Mummy Cases & Inscribed Funerary Cones in the Petrie Collection*, Londres 1986, p. 39-40, núm. 45.

93 NORTHAMPTON, SPIEGELBERG & NEWBERRY, *op. cit.* a la nota 17, pl. XXIV, núm. 27.

94 DARESSY, *op. cit.* a la nota 90.

95 GAUTHIER, *op. cit.* a la nota 54, p. 124.

96 Que corresponen als núm. 14 i 396 del *Corpus* respectivament.

97 GAUTHIER, *op. cit.* a la nota 54, p. 124-125.

98 Del núm. 397 es conserven dos exemplars als Museus d'Art et d'Histoire de Ginebra (MF 754, MF 755), al Petrie Museum of Egyptian Archaeology de Londres (UC 37800, UC 37801), a l'Ashmolean Museum d'Oxford (AN 1972.602, AN 1972.603) i al Museu del Louvre de París (E 19977 bis, E 19978 bis). Un exemplar al Victoriamuseet d'Uppsala (VM 1866), i un altre al Hunterian Museum and Art Gallery de Glasgow (D.1925.57). Del núm. 14 hi ha dos exemplars al Museu Egipci d'El Caire (JE 55980; JE 56222) i un exemplar al Museum of Fine Arts de Boston (72.286), al Metropolitan Museum of Art de Nova York (30.6.43) i a l'Ashmolean Museum d'Oxford (AN 1972.211).

99 DARESSY, *op. cit.* a la nota 3, p. 291 núm. 209 i 210, p. 290 núm. 192.

100 NORTHAMPTON, SPIEGELBERG & NEWBERRY, *op. cit.* a la nota 17, p. 36 i pl. XXV(36).

101 DARESSY, *op. cit.* a la nota 3, p. 270-271.

102 Montuemhat és el personatge que té més cons funeraris amb estampacions diferents, en algunes de les quals se n'esmenta la mare, el pare, les esposes o fills. D'acord amb el *Corpus*, aquests deu cons corresponen als núm. 411, 418, 419, 420, 449, 461, 472, 485, 486 i 604.

103 DARESSY, *op. cit.* a la nota 3, p. 314 núm. 209: ME. (ME. = Museu de Guiza).

104 ZENIHIRO, *op. cit.* a la nota 9. <https://sites.google.com/view/macadam/01-daviess-red-notebook/01-238> (consultada desembre 2018).

105 E. SCHIAPARELLI, «Le antichità egiziane del museo di Cortona», en: *Estratto dal Giornale della Societa Asiatica Italiana*. Vol. VII, Roma 1893, p. 1-24.

106 *Ibid*. p. 17, 6º, l'exemplar de Cortona referenciat és sens dubte del tipus núm. 418 del *Corpus* però publicat erròniament amb la inscripció invertida.

107 Al Museu d'El Caire s'hi conserven solament nou cons de Montuemhat dels tipus núm. 411, 418, 449, 461, 485 i 486. A aquests exemplars s'hi han d'afegir els més de tres-cents cons que es conserven als magatzems de Gurna (Luxor).

108 El Metropolitan Museum de Nova York conserva sis cons en total de Montuemhat que corresponen als núms. 419, 420, 449, 461, 472 i 604 del *Corpus*.

109 El Museo dell'Accademia de Cortona conserva tres cons en total de Montuemhat, dos del tipus núm. 418 i un del tipus núm. 419 de *Corpus* (núm. inventari 243, 251 i 239 respectivament).

110 J. LECLANT, *Montouemhat quatrième prophète d'Amon prince de la Ville*, El Caire 1961.

111 *Ibid*., p. 164, type 7.

112 DARESSY, *op. cit.* a la nota 3, p. 291 núm. 210, p. 314 núm. 210: ME. (ME. = Museu de Guiza).

113 LECLANT, *op. cit.* a la nota 110, p. 163 type 6(b).

114 DARESSY, *op. cit.* a la nota 3, p. 289 núm. 192.

115 *Ibid*., p. 313 núm. 192: M.O. 660, BN. 1329, W. I, 2.

116 Museu d'Orleans, núm. d'inventari de l'antiga col·lecció de Jules Baillet: MO.B. ? (= inventari actual A8914), MO.B 661 (= A8862), MO.B. 660? (= A8913), MO.B. 664 (= A8866), MO.B. 663 (= A8861) i dos exemplars MO.B. 662 (= A8889, A8890).

117 El núm. 461 del *Corpus*, correspon al número d'inventari actual A8913 del Museu d'Orleans, que podria tractar-se de l'antic número de la col·lecció Baillet MO.B. 660 que menciona Daressy.

118 El Cabinet de Medailles de la Bibliothèque Nationale de França conservava 41 cons, entre els que n'hi havia tres de Montuemhat (BN 1327, BN 1328 i BN 1329). L'any 1907, juntament amb altres antiguitats, aquests cons van ser transferits al Museu del Louvre. Núm. d'inventari E 13168, E 13169 i E13170 que corresponen respectivament als cons núm. 420, 449 i 461 del *Corpus*.

119 WIEDEMANN, *op. cit.* a la nota 34, p. 139, I, 2. Wiedemann presenta les inscripcions jeroglífiques amb tipografia d'impremta sempre orientant els signes jeroglífics d'esquerra a dreta i sense intentar copiar la disposició gràfica dels signes tal com es troben situats a la base dels cons funeraris.

120 LECLANT, *op. cit.* a la nota 110, p. 160-161 type 2.

121 NORTHAMPTON, SPIEGELBERG & NEWBERRY, *op. cit.* a la nota 17, p. 36 i pl. XXV(36).

122 SPIEGELBERG, *op. cit.* a la nota 21, p.24. Anotació de la troballa el 30 de novembre de 1898, amb un dibuix esquemàtic d'aquest con.

123 LECLANT, *op. cit.* a la nota 110, p. 162 type 5. Referint-se al *Corpus* diu : «Le nº 473, donné simplement d'après une copie, et non pas en fac-simile, reproduit les mêmes signes, mais tournés en sens inverse ; je n'ai pas rencontré cette disposition».

124 LECLANT, *ibid*.